

המפלת התיבה פרק שלישי נדה

כד.

עין משפט נר מצוה

כד א מיי פ"י מהלכות
אסורי ביאה הלכה יא:
כד ב מיי פ"י מהלכות
שמיטה הלכה ה ופ"ד
מהלכות מלכות אסורות
הלכה טן סגמ לאון קלב
טושיע י"ד ס"ז טו ספ"ח יח
(ועוד בענין סימן טן):
כד ג מיי פ"י מהלכות
ופ"ד מהלכות אבות
המנוחה הלכה א:
כד ד ה ד מיי פ"י מהל'
אסורי ביאה הלכה יא
טור י"ד ס"י קלד ופ"ד
אלפת חולין פ"ד דף רפ"ג:
כד ה מיי פ"י מהלכות
מלכות אסורות הלכ' ו
סגמ עשין פ"ב טושיע י"ד
י"ג עש"ף א:
כד ט מיי פ"י מהלכה ו:
כד י מיי פ"י מהלכות ביאת
מקדש הלכה ו:
כד יא מיי פ"י מהלכות
מלכות אסורות הלכה
ד סגמ לאון קלב טושיע י"ד
טו ספ"ח ב:
כד יב מיי פ"י מהלכה ד'
סגמ עשין פ"ב טושיע י"ד
י"ג עש"ף ב:

עד הארכובה. והארכובה בכלל דיינו מן הארכובה ולמעלה ואין שייך להביא זה גבי כל שיעורי חממים להחמיר לענין עד ועד בכלל באלו טרפות (חולין נה). ואע"ג דתבנית יד אמרי' בפרקין דטמאה לידה היינו כשיכיר שהמותר נמחה כשפירש א"י כן מייירי דייכר היטב שלא נברא יותר כגון

במקום החסרון יש עוד נקרה: **ל'ר"גני** שמה מגוף אטום באת או ממי שפניו בו'. וא"ת והא איכא טובא דלא מני כגון פניו תייש (י' ופניו) אטום ואפקומא דיקלא וי"ל דפניו מוסמסין דומה לגוף אטום והוא לא היה למימני צהדיה טפי מאחריי:

אמ"ר רב פפא בפניו מוסמסין ב"ע **א"א פ"י**. והא דקאמר אימידיה ר' יוחנן לר"ל לא היו דברים מעולם (וכענין ג'אז יש צריש חולין (דף טז) **ר"ב** הנינא בן אנטיגנוס אומר בר' שיש בו'. פ"ה מדהוי מוס לקדקין מכלל דלהדיוט שרי וקשה לתרויהו דהא אפי' יא לאויר העולם שרי ושמואל לא שרי ליה אלא צמעי אמו וקשה לר"ת דפ"י א' אלו מומין (דף

מג.) תנא ליה גבי מומי כהן ולא גבי מומי צממה והתם נמי פריך מרב ולא מיייתי משמואל מידי ונראה לר"ת דארב דוקא פריך דאמר באשה אינו ולד אלמא אינו מתקיים והא חשיב ליה גבי מומי כהן אלמא חי אכל לשמואל דאמר באשה ולד מתקיים לא פריך מידי וצבזמה נמי אר"ת דמתקיים לשמואל והא דאמר בסמוך דכי יא לאויר העולם אסור היינו משום שסועה דאסר רחמנא ורש"י פירש צממון לפי שיטתו דאסור משום נפל ושסועה דאסר רחמנא היינו מין צממה דעלמא שיש לאם ולולד שני גבין וכן צ' שדראות אכל הנוול צממה שאין לה אלא גב אחד ושדראות אכלת לא אינטיקרי קרא לנימסר דנפל גמור הוא וצבזמה מיהא מתקיים אף לפירושו מדקאמר באשה ולד וללישנא ש' דעלמא אגמריה משמע כפירושו וא"ת צפרק אלו טרפות (חולין ט:) דפריך גבי שסועה שיש לה צ' גבין וכי משק קניגי היה והשחא לפ"ה אחי שפיר דסועה מין דעלמא הוא לשמואל ואינה מנייה אלא צבזר לכן קאמר וכי קניגי היה אכל לפי ר"ת שאף לשמואל אינו מין צממי עממו אלא שכן נולד מן הצממה מה ענין זה אלא קניגי וי"ל דאף לפירושו ר"ת אס לא היה קניגי ורגיל לראות ומכיר צממות משונות לא היה מכיר צממה זו שיש לה צ' גבין אע"פ שגם נולד מצממות של ישב שאינה רגילה להוליד מצממה שאינה משונה: מי

עד הארכובה. שנתכו רגליה עד למעלה מן הארכובה שהיא טרפה וקצבר טרפה אינה חיה: **עד לנקביו**. ונקביו בכלל קצבר טרפה חיה הלכך עד לארכובה הוא ולא אכל עד לנקביו הוא נבלה כ"י אלעזר דאמר ניטל היד וחלל שלה נבלה ואפי' צמיה מטמאה הלכך לא חיה וצמייטת חולין (דף כה).

מפרש היכי דמי חלל שלה כל שרצוצה ונראית חסרה: **עד טבורו**. אכל עד נקביו לא לית ליה דרבי אלעזר ואי משום טרפה קצבר טרפה חיה: **בין ר' ינאי לרבי יוחנן איכא צניייהו דר' אלעזר**. ותרוייהו אית להו טרפה חיה: **מלמעלה**. שנתקף מגולגלתו: **אטומה**. חסרה: **כמין אפקתא דיקלא**. שהדקל למטה יחיד ומתפלל מלמעלה

כך הוא ידיו ורגליו על כתפו ומלמטה הוא צלל אורה: **מוסמסין**. מעוכין קצת ולא כל כפניו טוחות: כי פליגי בפניו טוחות. שאין אורה בהן ניכרת לגמרי: **ואיפכא איסמא**. ולא משום אורן (ט) מפיך לה אלא הכי גמר לה מרביה: **לואציה ריש לקיש** לר' יוחנן מהא. דאס איתא ליתני אר ממי שפניו טוחות: היינו פניו טוחות. אכל בפניו מוסמסין ליכא לשנויי הכי דהא ניכרת בהן האורה ולאו אטום הוא דאטום היינו חסר לגמרי: **לחומרא**. שטמאתם אותה שבעים משום ספק נקבה: **חומרא דאסי לניד קולא הוא**. לכיון דולד הוא יהציתו לה ימי טוהר מיהא ל"ג דזכר ומטהריתו לה אס ראייתה שלא הוה לדומאה נדה היא דלאו ולד הוא: **צבזמה אסור באכילה**. אס נשחטה אמו ונמלא צממיה וכל שכן יא לאויר העולם דנפל הוא וצבזמה: **מוטר באכילה**. דמבי (ויקרא יא) כל צבזמה תאכלו כל הנמלא צבזמה תאכלו וצבזד שיהיו לו פרקות או פרקה כדאמר צבזמה צבזמה למקשה לילד דמבי (דברים יד) את זה לא תאכלו וגו' השסועה: **רצ סצר**. האי דאסר רחמנא כשנמלאת צממי צממה אסורה דהא צריה דעלמא צממי עממה ליתא: **בעלמא אגמריה**. אותו המין אסר אכל אס נמלאת צממי פרה מותר: **ר' חנינא נן אשטיגנוס**. צבזר קאי וקאמר דהוי מוס מדפסל ליה לקרבן מכלל דלהדיוט שרי וקשיא לתרויהו דהא אפי' יא לאויר העולם שרי ושמואל לא שרי אלא צממי אמו. והא דאקשי בר שימי טפי לרב משמואל משום דגביה הוה קאי ובר צריה הוה כדאמר צפרק כל הצבר (סע ק"א): **רצ אקלע** לצי רצ שימי רצ חייא בר צריה: **שימי אמי** רצ צממה דוכתין אשכחן דמהדר ליה רצ הכי שימי את ונראה צמיני משום דבר צריה הוה וקאמר ליה הכי משום צמייטתיה כלומר אתה יודע להשיבני. ואני שמעתי שמדת זניעות היה זו צבז שלא היה זוקף עיניו למעלה הלכך לא היה מכיר ולא נהרא לי שהיה לא מצינו שאמר רצ כך לשום אדם

גליון הש"ס

נב' בפניו טוחות ואיפכא. כפי זה עכב טו פ"ה ונחסי לה ע"א: **תוב' ד"ה אבר** וכו' ובגין זה יש בריש חולין: **מ"ל צ"ל בריש חולין** וכן בענין מן ע"א וצ"ב קד ע"ב וצבזמה ד ע"ב:

הגהות מהר"ב

רנשבורג
א' נב' ין ר' ינאי לר' יוחנן איכא צניייהו דר"ה. ר"ב עין חולין מן פ"ה תוס' ד"ה ללא וכו' שכתב לילכת מאן דפליגי אר"ה והכא פליגי ר' יוחנן ובתמיהא יא ע"ב פליגי ר' שמת וא"ע ועין כר"ה ס"י ר' ס"ק ב' מ"ש מה דרבינו צ"ל: **ב' תוס' ד"ה אמר רב פפא** וכו' ובענין זה בריש חולין ע"ב פ"ל צבזר ועין תוס' מקובלת צ"ה דף לט ע"ב מנאר דכתיב יעשה:

תוס' הרא"ש

(בשביל) בשביל גופו הייש וראשו אדם כיון שכל גופו תייש: ליתני שמה מגוף אטום בא או ממי שפניו מוסמסין אפי' דאיתא טובא דלא קתני כגון ושטו אטום ואפקתא דדיקלא י"ל דכל הני בכלל גוף אטום אינתינו אבל אי פניו מוסמסין הוי כמו גוף אטום ה"ל למימני בהדיא וכי"ש גוף אטום: **ר' חנינא** בן אנטיגנוס אומר מי שיש לו שני גבין ושתי שדראות. פריש"י דבני מומי בהמה מיימיה ולייתה דלביה מומי איתא מיימיה בפי אלו מומין ואדך דאמר רב באשה אינו ולד פריך:

מוסף רש"י

טריפה אינה חיה. אן סופה לחיות (חולין כב). ממוקם מיצורו בנזקא דלשמתא, וחלל שלה. לומר לא שניטל העלם עם קלת הצבר הפנימי ושלא בשר העליון והטור עד חלוקה או שלישית ונחפה לת המכה. דהמט טריפה הוא דהיא, דמתקן (סע טו). צבזמה שנתמיה רגליה, דהיינו החמוט, מן הארכובה ולמעלה טריפה, אכל כשעל כל הצבר עד שערות גופה של מקום התקן כעין חלל קיבוצי"א בלע"ז, נבלה. ואפילו צמיה שנתמיה (חולין כב) ואפילו מפרקת (שם כב) ל"ש פ"ה ענין חיה שמואל כנבא, דכמהה היא לא שחיה (תורה יא). המפלת יד החמוטה. מחמתה נצוהת צמייטת אכזבנות (לעיל יח). אמו טמאה לידה. ומצד חומר זכר לתי טוהר חומר נקבה לענין טמאה. לומר לא שיהי צבזר וזאת לית לן ימי טוחמה וימי טהרה, דאמרין הלך חסר היצור טוהר שיש ולי דמילא ליתן אלא שנתקן, ואין חוששין שמה מגוף אטום באה. לומר לא יהי לה ימי טוהר שמה אמו ולי דמילא מגוף אטום הוא לא צ' גבין אלא שני גבין לפי רבי חייא. יהיה ומקשי שכן (שם טו) צבזר צבזק לקרייתא. לפיכך לראות שזוהי (ב"ה ט) להשקט צבזרות לחמטם (ברכות יח). באשה אינו ולד. ואינה טמאה לידה (ברכות כג). בהמה אסור באכילה. כניילה. דנפל הוא וצממי דמי ולא מתהלך ליה שמיטה (שם). שיש לה ב' גבין. ולכן נקראת שסועה, שמוטה (חולין ט). שימי את. אתה הוא הנקשה לי צממיה (מנחות כג) מסכ גדול כמקור אלו יודע לתקן (ברכות מג) צממיה אמה הוא שימי מסכ גדול ומקשה לי דבר זה, ויש חומרים רב לא היה זוקף עיניו אלא כשנפל כל שעה משום זניעות (מנחות ק"י). ששדרות עקומה. ממני דמשמע חי, לא צממי גבין משק קאמר, אלא ששדרות עקומה ומימיו נבגין וקראתם הכרה, וכי קאמתינא אלא צממי גבין משק (ברכות טו).

אסור יצא מי שיש לו שני גבין ושני שדראות מאי יצא לאו יצא מכלל עוברין שאפילו במעי אמן אסורין רב מתרין לטעמיה ושמואל מתרין לטעמיה רב מתרין לטעמיה בן ארבעה לרקה בן ח' לגסה הימנו ולמטה אסור במה דברים אמורים כשיצא לאויר העולם אבל במעי אמו שרי יצא מי שיש לו שני גבין ושני שדראות דאפילו במעי אמו נמי אסור ושמואל

אלא לזה אמר כן צממה מקומות כן וצממנות (דף קי). ועוד שמעתי משום דחריף הוה ודחיק ליה כי היא דאמר (במועד קטן דף טז) רחמנא לישובא מכיסופיה דרצ שימי ולא היא דהתם רצ שימי צר אשי הוה דדחיק ליה לרצ פפא: **ששדרו עקומה**. הא דרבי חנינא דשמע דחיי לאו שני גבין ממש אלא ששדרתו עקומה (כזה) ונראין כשהיס: יש צבזרין. שילא לאויר העולם שאסורין משום נבלה: **לאו יא מכלל עוברין**. דהני אע"ג דלא כלו חדשיהן כי נמלאו צממי אמן שרו אכל האי אפי' צממי אמן אסור וקשיא לשמואל: **רצ מתרין לטעמיה**. דרב לא צריך לתרוני אלא משום היא גופה דלא משתמע שפיר דהא רישא כשיצאו לאויר העולם מייירי וסיפא דקתני יא משמע דעלה קאי וכשיצא לאויר העולם משמע דמותר ואי אפשר לומר כן הלכך צריך להוסיף עליה אלא צממי אמו שרי דמבי צבזר כדאמר רב באשה אינו ולד פריך: **יא מי שיש לו שני גבין וכו'**. דכי כתב רחמנא השסועה לנימסר צממי אמו אסרה דהא מין צממי עממה ליתא: ושמואל

אלא לזה אמר כן צממה מקומות כן וצממנות (דף קי). ועוד שמעתי משום דחריף הוה ודחיק ליה כי היא דאמר (במועד קטן דף טז) רחמנא לישובא מכיסופיה דרצ שימי ולא היא דהתם רצ שימי צר אשי הוה דדחיק ליה לרצ פפא: **ששדרו עקומה**. הא דרבי חנינא דשמע דחיי לאו שני גבין ממש אלא ששדרתו עקומה (כזה) ונראין כשהיס: יש צבזרין. שילא לאויר העולם שאסורין משום נבלה: **לאו יא מכלל עוברין**. דהני אע"ג דלא כלו חדשיהן כי נמלאו צממי אמן שרו אכל האי אפי' צממי אמן אסור וקשיא לשמואל: **רצ מתרין לטעמיה**. דרב לא צריך לתרוני אלא משום היא גופה דלא משתמע שפיר דהא רישא כשיצאו לאויר העולם מייירי וסיפא דקתני יא משמע דעלה קאי וכשיצא לאויר העולם משמע דמותר ואי אפשר לומר כן הלכך צריך להוסיף עליה אלא צממי אמו שרי דמבי צבזר כדאמר רב באשה אינו ולד פריך: **יא מי שיש לו שני גבין וכו'**. דכי כתב רחמנא השסועה לנימסר צממי אמו אסרה דהא מין צממי עממה ליתא: ושמואל